

Сайтът Държавна сигурност.com предлага интервю със зам.-председателя на [КОМИСИЯТА „Тамбуев“](#)

Румен Данов,

което хвърля светлина върху политиката на Съюза на демократичните сили по въпроса за досиетата в началото на прехода.□

Като пряк участник в тези процеси той говори за някои малко известни или забравени факти и обстоятелства, свързани с първия опит да бъдат отворени досиетата на ДС.

Интервюто е публикувано в книгата на Христо Христов [„Убийте „Скитник“](#) – българската и британската държавна политика по случая Георги Марков (2005 г.).

Румен Данов е роден през 1956 г. Завършил е икономика и журналистика. Преди промените работи в списание “Отечество”. Той е сред създателите на Комитета за екологична защита на Русе, на “Екогласност”, член е на Клуба за гласност и преустройство, депутат е във Великото народно събрание. През 1991 г. става съветник по националната сигурност на президента Желю Желев.

Как започна историята с досиетата?

- Най-напред тази тема беше поставена от Анжел Вагенщайн още на първия митинг на СДС на 18 ноември 1989 г. Той пръв говори за досиетата, за доносниците и за Шесто управление. През пролетта, когато започна подготовката за първите избори, темата вървеше не толкова активно, а с леки податки оттук-оттам. И вече след изборите през в. "Дума" започна много яростна кампания срещу опозицията. Тезата, че ние сме бивши номенклатури, комунисти и агенти, беше втълпявана много упорито. Целта беше да се внуши, че демократите са агенти на Шесто, внедрени в опозицията, и изобщо цялата опозиция е такава.

-

Веднага след изборите новоизбраните депутати от СДС се събрахме в залата на Отечествения фронт, сега културния център на САЩ. На първото заседание на парламентарната група наред с другите проблеми за стратегията и тактиката беше поставен въпросът за агентите на ДС сред нас. Петър Дертлиев повдигна този въпрос. В дискусиата участвах и аз. Накрая при приемането на решенията ни беше възложено на двамата да изготвим политическа декларация по този въпрос. След това се видяхме отново с Дертлиев и той ми каза да оформя текста, тъй като съм журналист. Текстът, който подготвих гласеше, че СДС категорично отхвърля всякакви обвинения и твърдо застава на позицията за разсекретяване на агентурните сведения и документи на бившата ДС, за да се изчисти тази история.

На едно от първите заседания на парламента пак се повдигна този въпрос от комунистите, но ние вече бяхме подготвени и прочетох декларацията. Всъщност след този дебат в парламента се създаде на комисията по досиетата. Аз предложих Михаил Неделчев да влезе в нея, но той не пожела и тъй като нямаше заявена готовност от други, предложиха мен. Това беше много наболяла тема за нас, никой не си е представял, че ще излязат такива неща. Това е част от отговора защо аз съм се занимавал с тези неща.

Участието Ви в първата комисия по досиетата отвори ли Ви очите за механизмите, по които миналото управлява настоящото?

Естествено. Но за мен си остава абсолютно погрешна цялата наша стратегия на СДС като политическа организация по тази тема. И от самото начало винаги съм смятал, че трябва да се коригира.

Искате да кажете, че опозицията беше вкарана в един капан с досиетата?

- Абсолютно е така! Да помислим съвсем опростенчески. През 1990 г. имахме комунисти, които трябваше да се спасяват, защото по това време бяха в тежък нокдаун. Това беше и историческият миг, който ние изпуснахме, за да ги пречупим. Това беше единствената възможност комунистическата партия да бъде минимизирана до позицията на несъществен участник в политическите процеси в страната. Само в края на 1990 и началото на 1991 г. можеше да бъде проведена такава стратегия. След това всичко се разви по изгодна за БСП схема. Едно от “плюсчетата” на изгодната за тях схема беше нашето отиграване на темата с досиетата. СДС не реагира адекватно на манипулацията, че редиците му са пълни с агенти и доносници, а беше вкаран в една битка, в която не знаеше нито кой е противникът, нито какви оръжия ще използва той. Кой ще спечели в такава битка?

Какво трябваше да се направи?

- Първо, трябваше ясно и точно да се поставят целите. За съжаление, въпросът да бъде сведено до възможния минимум влиянието в обществото на БКП никога не беше формулиран ясно от СДС, не стана и негов приоритет. Това не е случайно. Всичко, което след това последва, превърна БСП в “антипартньор №1” на СДС, тоест в пълноправен, реанимиран, политически реабилитиран участник в играта. Нещо, което за мен беше абсолютно погрешно, и всъщност оттам дойдоха всички последващи беди за страната. Една брънка от тази игра бяха досиетата.

Освен приоритети какво още трябваше да има опозицията, за да се предпази от агентите на ДС, които навлязоха в политиката?

Трябваше да подходим сериозно и да определим пет души, на които имаме доверие, и те да започнат да се занимават с изолирането на всички потенциални и евентуално внедрени сред нас лица. Това не се направи, но последва друго. Започнахме да се самоизяждаме. Колко хора изгоряха? Колко хора бяха превърнати във вътрешни врагове и отцепиха големи маси привърженици след себе си? Спомнете си изборите през 1991 г.: 6,5, близо 7 процента гласуваха за т.нар. СДС-център на Дертлиев и

СДС-либерали на Петко Симеонов. Представете си колко гласове оттекоха от СДС!

Второ, най-капиталната грешка на СДС беше да тръгне по спиралата на отцепването. Това стана, когато всички усилия на ДС бяха насочени към унищожаването на Дертлиев като лидер и неговата БСДП като партия. Грешка, извършена от СДС точно по тази схема, за която говоря. Защото подкрепата на социалдемократическата линия беше крайно неизгодна и опасна за БКП/БСП. През 1990-1991 г. левите настроения в обществото бяха много силни и огромната част от населението оставаше раздвоена. Тогава можеше да стане това заместване на БКП с БСДП, защото опитният политик Дертлиев беше на върха по популярност, БСДП беше най-мощната партия и най-добре структурираната в СДС, работеше много активно и по всички правила на партийното строителство, тъй като Дертлиев знаеше как се правят тези работи. А какво направи СДС? Яви се на изборите през 1991 г. с обезглавена БСДП и заместена от кого? От АСП – хората на Асен Мичковски и Николай Василев, те станаха членове на СДС.

Сайтът Държавна сигурност предлага и [стенограма от заседанието на Националния координационен съвет на СДС от 28 март 1991](#)

г., двадесетина дни преди да се разрази скандала с досиетата във Седмото ВНС, провокиран от изтеклия в пресата списък с доносниците в парламента, станал повод за закриването на комисията „Тамбуев“.